

INTEGRÁLT VÍZHÁZTARTÁSI TÁJÉKOZTATÓ, OPERATÍV ASZÁLY- ÉS VÍZHIÁNY- ÉRTÉKELÉS

2018. február

- kivonat -

Készítette:

az

Országos Vízügyi Főigazgatóság

Vízjelző és Vízrajzi Főosztály

Vízrajzi Monitoring Osztálya

és az

Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság

Budapest, Szeged
2018. február 12.

1. HELYZETÉRTÉKELÉS

Csapadék

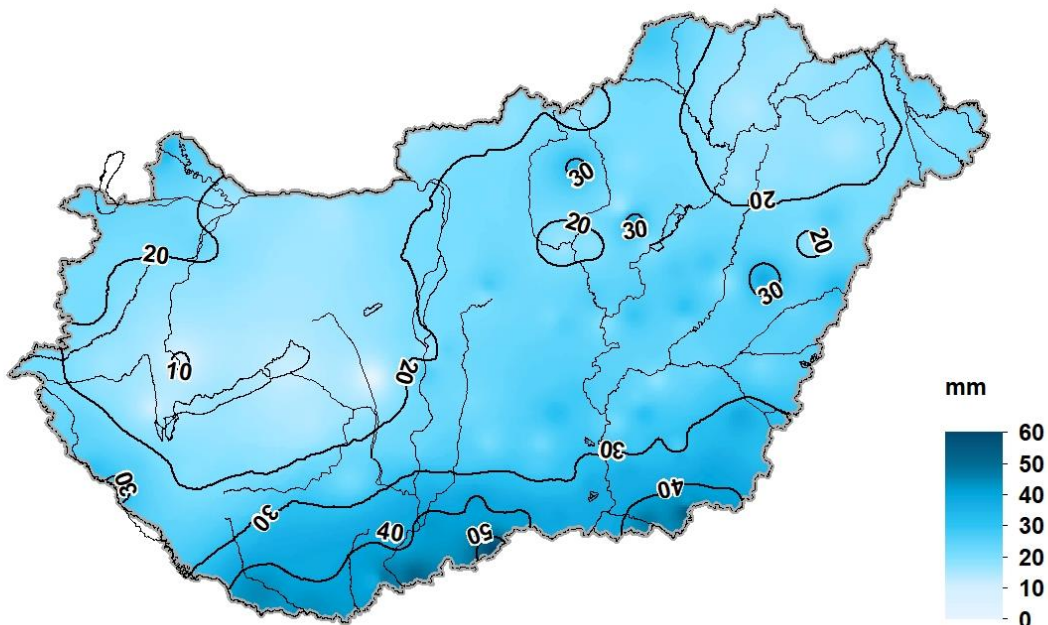
2018 januárjában a rendelkezésre álló adatok szerint az ország területére lehullott csapadék mennyisége 8 mm (Sárbogárd) és 57 mm (Kunbaja) között alakult. Az országos területi átlagérték 25 mm volt, ami 7 mm-rel (22%-kal) alacsonyabb a viszonyítási időszak (1971-2000) január havi átlagánál.

A január havi csapadékmennyiség a Szekszárd-Békéscsaba vonaltól északra elmaradt az időszakos átlagtól. Ettől a vonaltól délre eső országrészen a januári átlagnál több csapadék érkezett.

Országos áttekintésben a januári átlaghoz viszonyított legnagyobb csapadékhiány (36 mm) Tés, a legnagyobb csapadéktöbblet (22 mm) Csanádpalota és Kunbaja állomáson fordult elő.

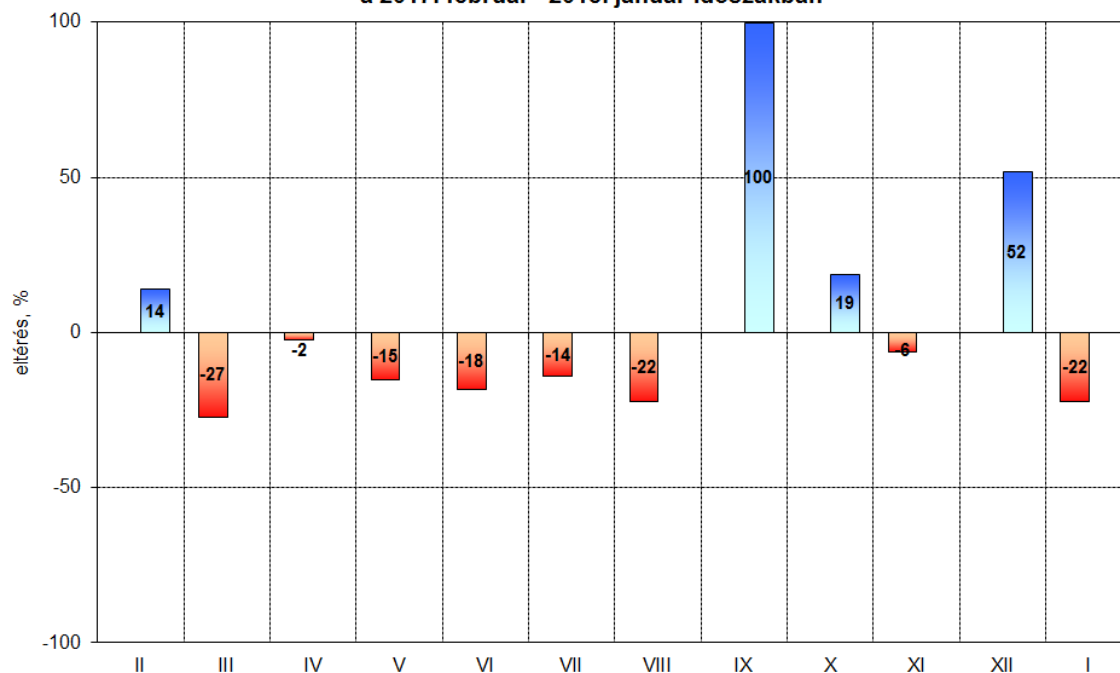
A januári csapadék egy része hó formájában érkezett. Az Alföld területének egyes részeit átmenetileg összefüggő hó borította, aminek maximális vastagsága 1-9 cm között alakult. A maximális hóvastagságot (9 cm) Jásztelek állomáson jegyezték fel.

A 2018. január havi csapadékösszeg területi eloszlása

Az alábbi szövegekzi ábrán a legutóbbi 12 havi időszakra mutatjuk be a havi csapadékösszeg országos területi átlagértékének a sokévi átlagtól való relatív eltérését.

**A havi csapadékösszeg országos területi átlagértékének
sokévi (1971-2000) átlagtól való eltérése (%)
a 2017. február - 2018. január időszakban**

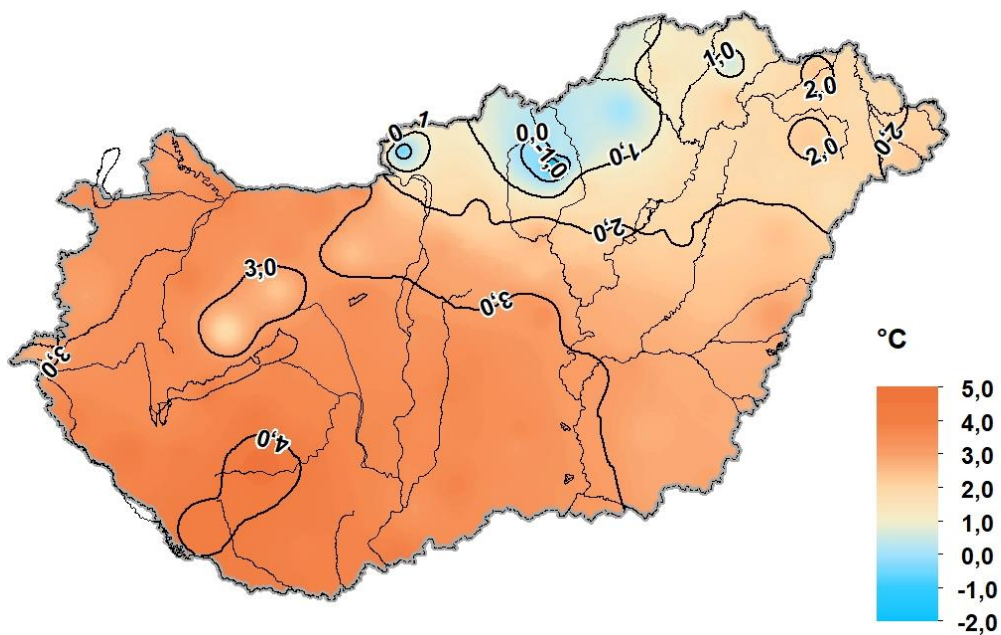

Léghőmérséklet

A január havi középhőmérséklet $-1,5^{\circ}\text{C}$ (Kékestető) és $4,6^{\circ}\text{C}$ (Kaposvár) között alakult, az országos területi átlagérték $2,7^{\circ}\text{C}$ volt, ami a sokévi (1971-2000) januári átlagot $3,9^{\circ}\text{C}$ -kal (!) haladta meg.

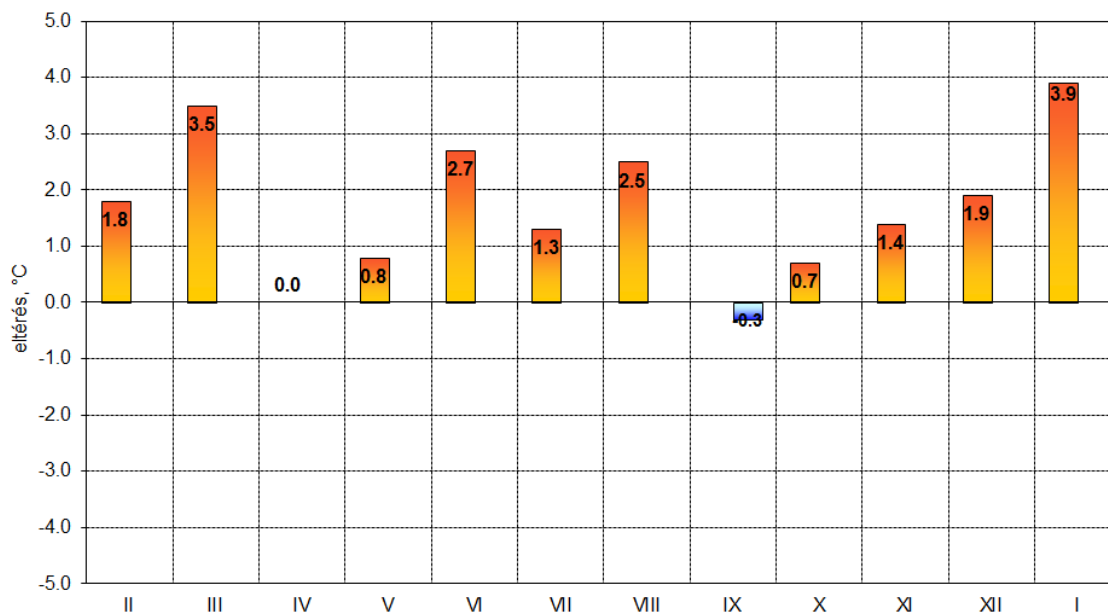
A havi középhőmérséklet az ország egész területén meghaladta a januári átlagot. A havi középhőmérséklet átlaghoz viszonyított legnagyobb pozitív eltérése ($5,1^{\circ}\text{C}$) Pécs-Árpádtető állomáson jelentkezett.

A 2018. január havi középhőmérséklet területi eloszlása

Az alábbi ábrán a legutóbbi 12 havi időszakra mutatjuk be a havi középhőmérséklet országos területi átlagértékének sokévi átlagtól való eltérését.

A havi középhőmérséklet országos területi átlagértékének sokévi (1971-2000) átlagtól való eltérése (°C) a 2017. február - 2018. január időszakban

Talajnedvesség

Síkvidékeinken a talajok legfelső (0-20 cm-es) rétegének nedvességtartalma január végén az egy hónappal korábbi állapothoz képest alacsonyabb volt. A nedvességtartalmat általában a 65-85% közötti telítettségi értékek jellemezték.

A 20-50 cm közötti talajréteg nedvességtartalma januárban síkvidékeink területén az egy hónappal korábbi állapothoz képest számottevően nem változott. A hónap végén – síkvidékeinken meglehetősen homogén területi eloszlást mutatva – 85-100% között alakult.

Az 50-100 cm-es talajréteg nedvességtartalma januárban a síkvidékek területi átlagában kissé növekedett. Ennek a talajrétegnek a nedvességtartalmát a hónap végén általában a 70-95% közötti telítettségi értékek jellemezték.

Talajvíz

Januárban – kisebb körzetek kivételével – a síkvidékek mindegyikén, változatos területi eloszlásban emelkedett a talajvízszint. A Kisalföldön az emelkedés kisebb volt 10 cm-nél. A Mezőföldön jellemzően 10-15 cm közötti, helyenként 50 cm-nél, a Dráva-menti sík központi részén, valamint északnyugaton és délkeleten kisebb körzetben 25 cm-nél nagyobb volt az emelkedés mértéke. A Dunától keletre több térségben (Kalocsai-sík, Solti-sík Kiskunsági-homokhát, Kiskunsági-löszöshát, Pilis-Alpári homokhát) 25-50 cm közötti talajvízszint-emelkedés is előfordult. A Tiszántúlon jelentősebb (25-50 cm) emelkedés a Nagykunság keleti felén és a Felső-Tisza vidéken (Bodrogköz, Beregi-sík, Szatmári-sík) következett be. Jellemzően 10 cm-nél kisebb talajvízszint-csökkenés több térségben (Pápa-Devecseri-sík, Enyingi-hát, Váli-víz síkja, Csanádi-hát, Békési-sík, hevesi-sík egy-egy területrésze) is előfordult.

A 1971-2000. közötti időszak január hónapjai átlagánál alacsonyabban helyezkedett el a talajvíztükör csaknem valamennyi síkvidéken. A legnagyobb különbség továbbra is a Duna-Tisza köze területének hátsági részén és a Mátra előterében (200-300 cm), továbbá a Felső-Tisza vidéken (100-150 cm) (Kelet- és Dél-Nyírség, Beregi-sík, Szatmári-sík), valamint a Nagykunság és a Hortobágy peremvidékén (100-150 cm) mutatkozott. A Körös-Maros köze északi és nyugati peremterületén, a Dráva-menti sík nagyobb részén 50-125 cm eltérés jelentkezett.

A viszonyítási időszaknál magasabb talajvízszint mutatkozott az Alsó-Szigetközben (0-25 cm), a Váli-víz síkján, a Dél-Mezőföld területén (25-50 cm), a Dráva-menti sík nyugati és keleti peremvidékén (25-50 cm), a Tisza völgy síkján a Sajó torkolatától a Körösök torkolatáig (0-100 cm), a Hajdúhát déli részén, a Dél-Hajdúság, a Berettyó-Kálló köze, a Bihari-sík és a Csanádi-hát területén (0-100 cm), valamint a Dunamenti-síkság és a Kiskunsági-löszöshát területén (0-25 cm).

A síkvidékek területi átlagában a talajvíztükör 2018. január hónapban az 1971-2000. közötti időszak január havi átlagértékénél ~40 cm-rel alacsonyabban helyezkedett el.

Operatív aszály- és vízhiány értékelés

Az őszi-téli hónapok a talaj vízháztartásának szempontjából az utánpótlódás/feltöltődés időszakának tekinthetők, így vízkészlet-gazdálkodási szempontból különösen fontos ezen időszak hidrometeorológiai eseményeinek értékelése.

Január végére a talaj vízháztartás mérlege, a kedvező időjárási feltételeknek köszönhetően pozitív irányba változott, a felső 35 cm-es talajrétegek feltöltődtek, egyes helyeken közelíti a telített állapotot. Az alsó 35-80 cm közötti talajrétegek vízkészlete sokkal lassabban töltődik vissza, a hónapokon át halmozódó hiányt csak lassan képes ellensúlyozni a beszivárgás.

A december-januári időjárás következtében a talaj felső rétegében kialakult telített állapotok a belvízi elöntések kialakulásának kockázatát nagymértékben növelték. Átlagosan csapadékos időjárás mellett is több helyen alakulhatnak ki belvízi elöntések. Az elöntések nagyságát a lehulló csapadék és az esetlegesen a feltalajban kialakuló talajfagy jelentősen megnövelheti.

Belvízi helyzetértékelés

2018 januárjában országos összesítésben a belvízrendszerek közötti vízforgalom mennyisége 132,32 millió m³ volt, ami 35,48 millió m³-rel (mintegy 21%-kal) maradt el az előző havi értéktől. A január havi vízforgalom részben a felszíni vízfolyásokból a belvízrendszereken átvezetett vízmennyiség volt.

A hónap folyamán 4 VÍZIG területén fordult elő belvízelöntés. Az elöntéssel érintett terület maximális kiterjedése – nem egyidejűleg – 5635 ha volt.

A tározókban visszatartott víz mennyisége 2018 januárjában országos összesítésben az egy hónappal korábbi értékhez képest 0,61 millió m³-rel (1%-kal) növekedett.

2. ELŐREJELZÉS

Időjárás-előrejelzés

Az Országos Meteorológiai Szolgálat 2018. január 11-én kiadott hosszú távú meteorológiai előrejelzése szerint februárban az átlagosnál melegebb és kissé szárazabb, márciusban az átlagosnál melegebb és átlagosan csapadékos, áprilisban az átlagosnál melegebb és kissé szárazabb időjárás valószínűsíthető.

A havi középhőmérséklet és a havi csapadékösszeg országos átlagértékei az alábbi előrejelzett értékközökben várhatók (zárójelben a sokévi átlagokat tüntettük föl):

Hónap	Havi középhőmérséklet [°C]	Havi csapadékösszeg [mm]
február	0,1 – 3,5 (1,1)	15 – 40 (29)
március	5,3 – 8,1 (5,4)	20 – 50 (32)
április	9,9 – 12,2 (10,3)	20 – 55 (46)

Az OMSZ 2018. február 12-én kiadott középtávú előrejelzése szerint a következő 10 napos időszakban mérsékeltén változékony, többnyire télies időjárásra lehet számítani. Az időszak első harmadában sokfelé várható vegyes halmazállapotú csapadék, de ennek mennyisége –

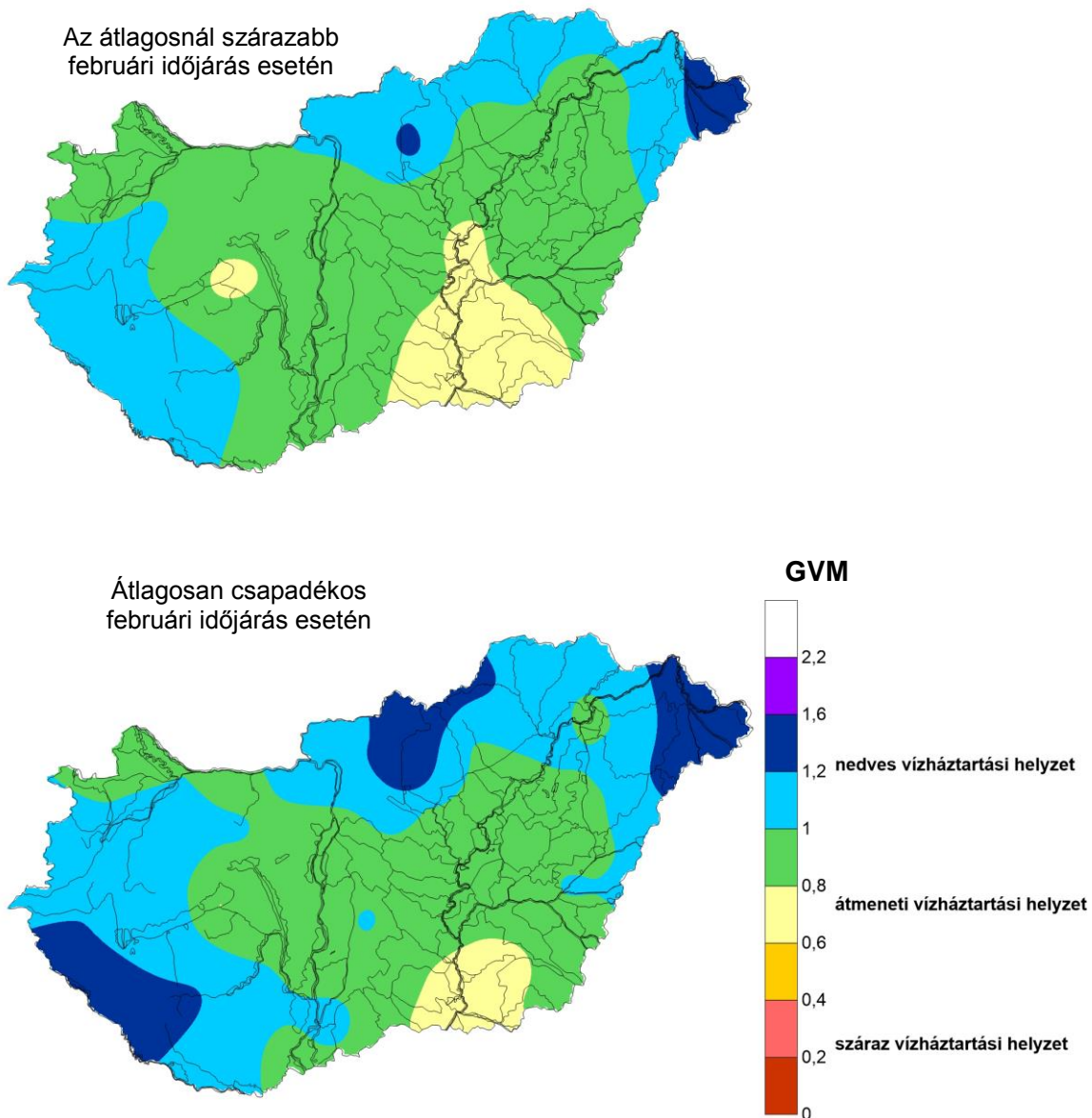
területi átlagban – előreláthatólag sehol sem éri el a 10 mm/nap értéket. Ezt követően csökken a csapadékhajlam, de szórványosan továbbra is előfordulhat kis mennyiségű, vegyes halmazállapotú csapadék. A napi középhőmérsékletek – a hétvége első felének kivételével – kissé az évszakos átlag alatt valószínűek

Vízháztartási előrejelzés

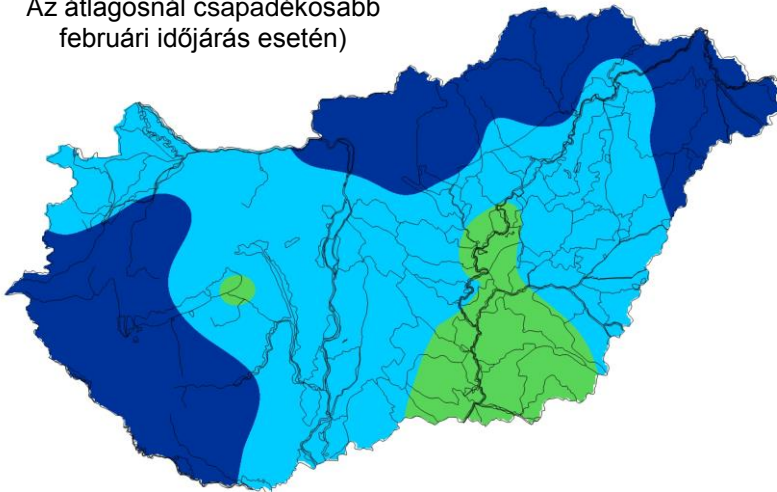
2018. január végén az előző év azonos időszakával összehasonlítva országos viszonylatban az egy évvel korábbi állapothoz képest nagyon hasonló vízháztartási helyzet volt jellemző.

A februárra előrejelzett átlagosnál melegebb és kissé szárazabb időjárás következtében az ország legnagyobb részén átmeneti vízháztartási helyzet várható 0,6-1,2 közötti GVM értékekkel. Kivételt csak a Mátra térsége illetve az ország északkeleti része képez, ahol nedves vízháztartási helyzet várható 1,2-1,6 közötti GVM értékekkel.

Az alábbi ábrákon időjárási forgatókönyvenként szemléltetjük a február havi vízháztartási helyzet várható alakulását.

Az átlagosnál csapadékosabb
februári időjárás esetén)

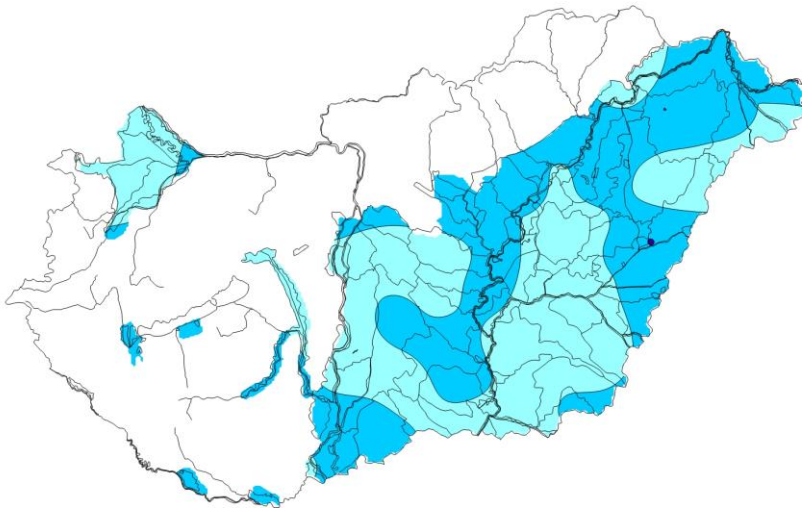

A hosszú távú időjárási előrejelzés szerinti az idei február folyamán az átlagosnál kissé szárazabb időjárással lehet számolni.

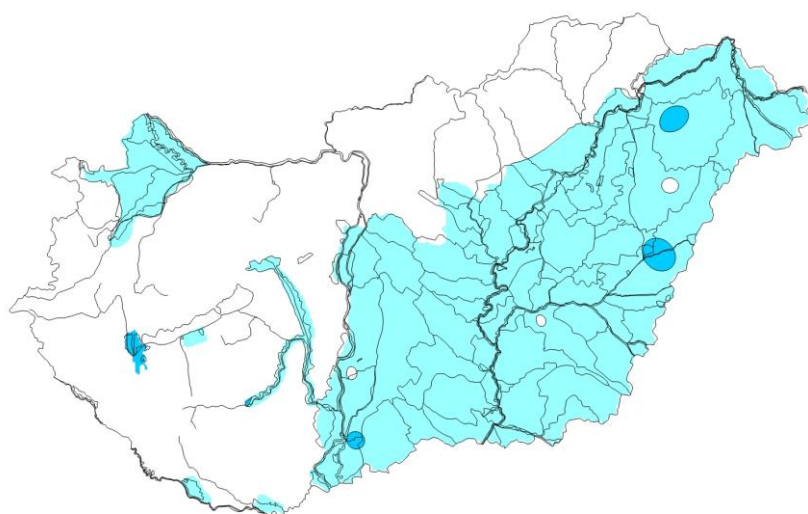
Az előrejelzetthez képest csapadékosabb időjárás bekövetkezése esetén, amennyiben a csapadék főleg hó formájában jelentkezik és hirtelen olvad el, valamint átmenetileg talajfagy is kialakul, akkor sokfelé legalább közepes mértékű elöntésekre is lehet számítani.

Az alábbi ábrákon időjárási forgatókönyvenként szemléltetjük a 2017/2018. évi belvízhelyzet becsült alakulását.

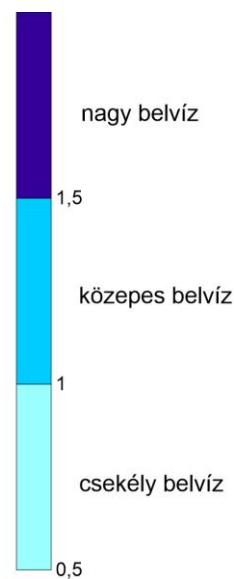
A belvízindex alakulása átlagosnál
csapadékosabb februári időjárás esetén

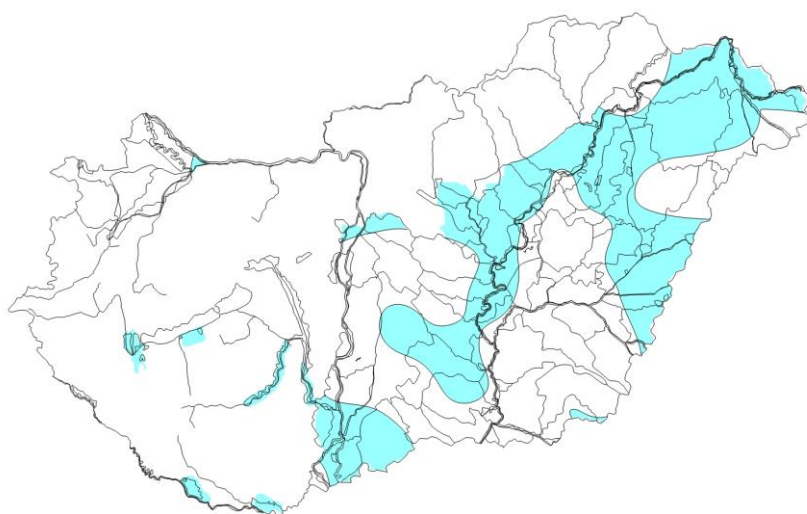
A belvízindex alakulása átlagosan
csapadékos februári időjárás esetén

PBI

A belvízindex alakulása átlagosnál
szárazabb februári időjárás esetén

Az „Integrált vízháztartási tájékoztató, operatív aszály- és vízhiány értékelés” című kiadványt a BM 45/2014. (IX. 23.) rendelet 1.§ (1) c), d), e), (2) és a 3.§ (3) j) alapján havi rendszerességgel az Országos Vízügyi Főigazgatóság – az Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság bevonásával – készíti el és adja ki.